

forfægtet den Paaftand, at Folkekirken burde have en Forfatning; jeg kunde navnlig citere Dem Betænkningen til Grundloven, som gif forud for Vedtagelsen af den Paragraph, som siger, at Folkekirken's Forfatning ordnes ved Lov; men jeg har intet Haab om at omstemme den Overbeviisning, som nu engang har dannet sig, og jeg skal derfor simpeltthen indskrænke mig til, at have udtalt min Anskuelse om denne Lovbestemmelse. Derimod er der blandt de Mænd, som tidligere med mig deelte denne Opfattelse, nu opstaaet en Tvivl om, at denne Paragraph laaber sig udføre. De sige, at det ikke kan nytte at holde paa denne Paragraph; thi det er umuligt at skaffe Folkekirken en Forfatning. Denne Anskuelse kan jeg ikke dele. Jeg veed vel, at der er arbeidet ikke Lidet, for at skaffe Folkekirken en Forfatning; der er skrevet Forslag, der er holdt Taler, der er forlangt Penge til at forberede en saadan Forfatning, men der er andre og væsentlige Skridt, som man hidtil aldrig har foretaget. Hvis man fra Begyndelsen af var traadt op ligeover for Repræsentationen og havde sagt: det er os umuligt at give kirkelige Love, førend Kirkens Forfatning selv er ordnet, og vi have dens Betænkning og dens Yttring liggende for os om de Forhold, som vi ønske ordnede, saa havde Forholdet vistnok været ganske anderledes. Havde man derhos tillige betaget, hvad jeg vil kalde den høire Side i den danske Folkekirke, den Tro, som den har — jeg tænker i dette Dialekt paa de saakaldte Vandemoder eller Probstemoder — at de egentligt ere Folkekirken's Repræsentation, saa skulde man vistnok have fundet, at istedetfor at nu Mænd fra yderste Høire og fra yderste Venstre i Folkekirken samles i Modstand imod at ordne Folkekirken's Forfatning ved Lov, vilde de have vist Villie eller idetmindste Tilbøjelighed til at gaae ind paa en saadan Ordning. Allsaa med andre Ord: man har glemt Handlinger; man har skrevet, og man har talt, men dette er ikke nok. Men om jeg nu ogsaa ganske vilde forlade min Anskuelse og vilde sige: Nei, denne Anskuelse om, at Folkekirken skal ordnes ved Lov, er ikke rigtig og holdbar, saa siger jeg alligevel, at det er urigtigt, naar Danmarks Rigsdag paatager sig at ordne Kirkens Forfatning, uden at den Lov, om hvis

Vedtagelse der er Spørgsmaal, og som i høi Grad angaaer de kirkelige Forhold, forinden har faaet en kirkelig Behandling. Jeg skal tillade mig et Dialekt at fremsille for Dem, hvorledes de factiske Forhold ere i Kirken. Vi have de to Partier, som jeg nys nævnte, og af disse to Partier kaldes det yderligst gaaende jo almindelig det grundtvigianske. Dette Parti er ikke blot ivrigt for Frihed i Folkekirken, men ogsaa for Frihed i det politiske Liv; dets Medlemmer forbinde med deres vidtgaaende Bestræbelser for at frembringe større Rørelse og Bevægelse i Folkekirken en Bestræbelse for at skaffe en større Bevægelse tilstede i det borgerlige Liv. Naar De nu, mine Herrer, betænke den Strømning, som gaaer igjennem Nutiden, saa vilde De indsee, at dette Parti af Folkekirken, som jeg betegner ved det grundtvigianske Parti, i den høieste Grad har Udsigt til — ligesom det ogsaa factisk er Tilfellet — at finde mange dygtige og ivrige Repræsentanter her i Forsamlingen. Mellem disse to Partier, som jeg saaledes har betegnet — det høiere Parti i Kirken og det Parti, jeg kalder det grundtvigianske — ligger der flere Afstygninger; der ligger tillige, om jeg saa maa sige, det store menige Kirkefolk, som med sine Præster har taget de kirkelige Tilstande, som vi fik dem ved Forandringen i 1849; men de ere ikke endnu opstrømmede af de Bevægelser, der finde Sted i Folkekirken, saaledes, at de forene sig og arbejde med Kraft paa at værne om de store Goder, hvoraf de ere i Besiddelse. Naar man nu holder sig disse Forhold for Die og tillige betænker, at Danmarks Rigsdag — for at bruge et kort Udtryk — er aldeles confessionsløs, naar man betænker, at Kultusministeren aldeles ikke behøver at høre til Folkekirken, ja, jeg vil tilføie, naar man betænker, at Kongen ikke engang behøver at høre til Folkekirken, thi ifølge Grundloven er det nok, at han hører til den evangelisk-lutheriske Kirke, saa siger jeg: Under saadanne Forhold skal man tage det vel i Betænkning, inden man gaaer ind paa at foretage gennemgribende Forandringer i den bestaaende Orden, og det dobbelt, naar Spørgsmaalet er om at ordne Forholdet mellem to Samsund, Statsamsundet og Kirkesamsundet, de to Samsund, som vi